

Sevan Nişanyan: Devlet Keyfimi bozamaz

Posted on 24/09/2015

İzmir'in Şirince köyünde yaptıklarıyla milyonların takdirini kazanan; ancak devletin gadrine uğrayan Sevan Nişanyan, 2 Ocak 2014 tarihinden beri cezaevinde. Yatacak sekiz buçuk yılı daha olduğunu tahmin eden Nişanyan'la, üç ayda bir aldığı haftalık izinde, Şirince'de buluştuk. LDP'nin Aydın Milletvekili adayı da olan Sevan Nişanyan, yaşattığı bütün olumsuzluklara rağmen kadehini devlete kaldırıp "Benim keyfimi bozamayacaksınız!" diye meydan okuyor!

Fatih Vural: Devletin Sevan Nişanyan'la derdi, 1996'da onun Şirince'yi keşfetmesiyle mi başladı?

Sevan Nişanyan: Benim otoriteyle savaşım, 1960'lı yıllara gider. Hiçbir zaman ahmak, akılsız otoriteyle başım hoş olmadı. Otoriteye sırf emrettiği için boyun eğmek gerektiğine hiçbir zaman inanmadım. Sorgulanmayan bir hayat, insana değil, sürü hayvanına özgüdür. Bunu da hiçbir zaman onuruma yediremem. Ortaokuldan beri gerek kurumların, gerekse devletin aptallığını sorguladım ve mücadele ettim. 1980 öncesi dönemde, sol hareketin içinde bulundum. Oldukça da farklı fikirler ileri sürdüm.

Ne gibi mesela?

1978-79 gibi, Fransız, Rus ve Çin devrimlerinin analiz edilmesi sonucu devlet otoritesinin nasıl yıkılacağı, tahrip edileceği konusunda epeyce fikir yürüttüm. Soldan kendimi erkenden kurtarmayı başardım. Fakat temel yaklaşımım değişmedi. "Girme artık bu lüzumsuz adamlarla kavgaya" desem de, kendimi zapt edemiyorum. Ahmakla mücadele etmek, kendine saygı duymanın şartıdır.

İlk zulümle askerde karşılaştım

Devletle ilk defa ne zaman karşı karşıya geldiniz?

1986'da askere gittiğimde, Ali Nesin'le beraber 42 yıl hapis istemiyle yargılandım.

Gerekçeleri neydi?

Türk ordusunu isyana teşvik etmek, bölücülük ve komünizm propagandası yapmak, komutanlara hakaret gibi bir dizi gerekçeyle yargılanmıştım. Bizi bir daha salmak istemiyorlardı. O dönemde Türkiye kamuoyunu haftalarca meşgul etti. Cumhuriyet gazetesinde Ali ile birlikte günlerce manşet olduk. Aziz Nesin işin içine girdi. Yani mücadelem bilinenin aksine Şirince'yle başlamadı. Tam tersine, Şirince'de yeni bir sayfa açmak istemiştik. Kavgalardan yorulmuştum. Daha yapıcı olmak istemiştik. Kitap yazmaktı niyetim. O dönemde de gezi kitapları yazıyordum. Şirince'de yaşadıklarımız bize gösterdi ki bu kavgadan kaçamazsın.

Şirince'nin 32 yıldır imar planı yok

Bunu nasıl gördünüz?

Burası, dünya güzeli bir köydür. Burada inşaat yapma gibi bir fikrimiz hiç yoktu. 1983 yılında Şirince'yi sit alanı ilan etmişler. Yasaya göre sit alanı ilan edilen yerde koruma amaçlı bir imar planı yapılması gerekiyor. Bunu bir türlü yapamamışlar. 32 yıl oldu; hâlâ daha imar planı yok. Çivi çakmak bile yasak! Çünkü mevzuat belli değil. Devlet seni şuna teşvik ediyor: "Ufak çaplı suç işle. Biz görmezden gelelim."

Hızla yıkılmakta olan tarihi bir köyde güzel ve pratik bir şey yapılabilir deyip, insanlara güzel bir şey yapmalarının zor olmadığını anlattık. Bu evleri eskisine uygun yapmak hem mümkündür, hem ucuzdur. Hem de getirisi daha fazladır. Çünkü köy, turizme doğru

gidiyordu. Bunu kanıtlamak için bu işe giriştik. Umduk ki devlet bunu ya fark etmez ya da “Bu adamlar güzel bir şey yapıyor” diye kabul eder yaptıklarımızı.

Türkiye’de 3 milyon köle var!

Neden kuşku duydular sizden?

Orada şu tür kuşklar devreye giriyor: “Bu adam, hem Ermeni, hem devletle başı derde giren biri, hem de sivri konuşuyor. Sakıncalı, bu adama kolaylık gösteremem. Yasaları uygulayıp ona karşı gardımı alayım.” Devlet memuru dediğin, korkar. Kapıkulu, köle olmuşlar tarih boyunca. Köle, onu insan yapan yüksek değerlerden yoksun olan mahlûk demektir. Eylemlerini vicdanı ve aklıyla yönetebilecek durumda olmayan, korkusuyla ve çıkarıyla yönetme durumunda olan kişidir. Türkiye Cumhuriyeti de üç kûsur milyon köleden oluşur! En yukarisına kadar! “Üste doğru gidersek bazı şeyleri çözeriz belki” diye düşündük. Dehşetle farkına varıyorsun ki hepsi zombi, hepsi köle!

“Kölelik hiyerarşisi”nin tepe noktası neresi? Ya da orası mücerret bir yer mi?

Vallahi Kafka’nın Şato’sunda olduğu gibi en zirveyi çözemiyorsun, oraya ulaşamıyorsun. Başbakana gidiyorsun, “Elimiz kolumuz bağlı. Ne yapalım?” diyor. Kadastro memurundan Cumhurbaşkanına kadar aynı insan tipi... Matrix gibi!

“Aslına uygun yapalım’ dedik, kötü olduk!

Şirince’de bürokrasi ilk kez nasıl karşınıza çıktı?

1992’de geldik Şirince’ye. Eski eşim Müjde, benden önce buradaydı. Yarı yıkık, yüz senelik

bir evimiz vardı. Burası Ege. Yazın çok sıcak olduğundan dışarıda oturacak bir yer, sundurma gerekiyordu. Öyle bir yer yapalım ki yüz yıldan beri bu evin bir parçası gibi olsun istedik. Komşu köylerde yıkılmış evlerden kaynak taşı taşıdık. 12 metrekarelik gölgeliğimizi yıktılar. O tarihte de köyde bir mezbeleleşme süreci yaşanıyor. Aynı anda kırka yakın inşaat yapılıp ucube apartmanlar dikilirken, gelip bizimkini yıktılar.

Neden?

Çünkü köylünün yaptığı kurnazlıkları ben beceremiyordum. Geldiklerinde onlara yalvarmıyordum. Artı, adam benimle nasıl muhatap olacağını kestiremiyordu, Ermeni olduğum için. Kötü bir niyeti yok. Senden korkuyor. Kırmızı tuğladan yapılmış apartmanı görmüyor, benim aslından daha iyi olsun diye emek verdiğim küçücük sundurmamı yıkıyor. İş, burada başladı.

İlk hapisten özerklik ilan ettim!

Sonra?

Başta sadece kendi evimiz vardı. 1997’de ilk kez başka bir evi onarma işine giriştik. Bir arkadaşımıza ev yapalım diye giriştik, ama o arkadaş caydı. O cayınca “Bu evi yapar satarız” diye düşündük. Ondan da vazgeçtik, çünkü onun hemen yanından Ali Nesin bir ev istedi. İş büyümeye başlayınca bir konaklama tesisi fikri ortaya çıktı.

İkinci evi yaparken, daha ağır uygulamalarla karşılaştık, 1997-98’de. Muhtara danıştığımızda “İzin falan alamazsın. Çabucak bitir. Fazla da belli etme kendini” dedi. Her şeye rağmen İzmir Anıtlar Kurulu’na gittim. Yaptığım işin, onların kuruluş felsefesine uygun olarak köy de bir dönüşümün başlangıcı olabileceğini söyledim. Olay, eskinin korunmasından ibaret değil. “Eski usta bugünün koşullarına uygun bir ev yapsaydı, ne

yapardı?” sorusuna cevap arıyoruz. Çünkü Şirince’deki eski evlerin alt katı ahır, hela da dışarıda. E bugün kimsenin hayvanı yok, hela dışarıda olmaz. Bunu nasıl çözeceksin?

Mimari bir açılım yapmayı önerdiniz devlete...

Aynen öyle. “Ama Sevan Bey, mevzuata aykırı” denildiği vakit, ağzımı bozarım ben. Gelip mühürlemeye kalktılar. Her türlü makul çözümü denedik. 2001-2002 arasında hapse girip çıktıktan sonra özerklik ilan ettim! Devlete, “Seni tanımıyorum kardeşim!” dedim.

Ve direnmeye karar verdiniz...

Evet. Buna bir anda karar vermiyorsun. Mücadelen seni bir yere doğru götürüyor. Bütün bu süreçte karşı tarafın aktörleriyle kişisel ilişkilerimi hep iyi düzey korudum. Şahıslarla işim olmaz.

Yaptığım 49 bina yasadışı

2001-2002’de hapis yattıktan sonra Şirince’de ne tür hamlelere giriştiniz?

Şirince’de bugün elli beş tane güzel bina varsa ellisini ben inşa ettim. Bir tanesi hariç, kırk dokuzu yasadışıdır. Yirmi üç tanesinin yıkım kararı vardır. Yerli turistlerin “Aaa ne güzel bir eski konak” dedikleri yerlerin çoğu, benim yeni yaptığım binalardır. Köyde yıkılmış sokak fırınıni yeniden yaptık, “Şirince’nin korumaya değer tarihi eserlerinden birisi” olarak tescil etti, devlet. (Gülüyor) Köyde yıkılmakta olan evleri onarmaya başlayınca bir sürü insandan talep geldi. Kendime ait olmayan bir sürü evi de onardım. 1997-2004 arasında, Şirince’nin eski dokuyu ayağa kaldırmaya yönelik işler yaptım. Bu da Şirince’ye ilginin doğmasına önayak olduk.

Şirince’de bir şey yapmak giderek imkânsız hale geldi. 2005-2006’da Şirince’nin dilini kullanarak yeni bir köy yapma sevdasına düştüm. Şirince’nin etrafındaki bağ evlerini görünce hep içim giderdi. Sonra sekiz, dokuz tane bağ evi inşa ettik. Yani Şirince’ye bağlı bir mezra inşa ettik. O sırada devletin gözü hâlâ üstümüzde; ama bir ateşkes vardı aramızda. 2004-2009 yılları arasında bana bulaşmadılar.

AK Parti’yle mi alakalıydı bu?

Olabilir. O dönem, her yerde iyimserlik rüzgârları esiyordu. Burada da pratikte bazı şeyler çözüldü ümidine kapıldık.

Taraf’ta yazmaya başlayınca Ergenekon’un hedefi olduk

Görüyorlar; ama görmezden mi geliyorlardı?

Evet. Jandarma komutanı gelip “Ya Sevan Ağabey, bir ana önce bitir şu inşaatı. İşlem yapmıyorum; ama soru işitmekten bıktım” diyordu. 2009’da Taraf gazetesinde yazmaya başladığımda, Ergenekon bağlantılı birtakım çevreler savaş açtılar. Hükümet ve Cemaat tarafı ise bunu önlemek için hiçbir adım atmadı. Anladığım kadarıyla bir müddet beni gönülsüz ve korkak biçimde korudular. 2009’da Taraf’ta yazmaya başladığımda şunları duydum: Şener Eruygur, yirmi üç defa mı ne, İzmir’e gelmiş ve her toplantıda da benim adım geçmiş.

Bakan: Bu kuleyi Cumhuriyet Bayramı’nda açma

Nasıl geçmiş adınız?

O toplantıya katılanlardan duyuyoruz ki “Sevan Nişanyan’ın vatan hainliği faaliyetleri, İzmir için bir onursuzluktur” fikri defalarca anılmış. Atatürkçü Düşünce Derneği’nin il başkanı bir zat, İl İdare Kurulu’na, aleyhime bir sürü önerge getirmeye başlamış. Bir baktık ki 2010 yazında yirmi üç tane yapı için yıkım kararı alınmış ve İl Genel Meclisi’nde onaylanmış. Vali de yıkacaklarını söylemiş.

Yeni Asır gazetesinden bana geldiler. “Böyle palavralara karnım tok. Buna ne cesaretleri ne de güçleri yeter. Ruhlarındaki vandalizmi yansıtmaya çalışıyorlar” gibisinden bir açıklama yaptım. Hemen Vali Bey’e yetiştirmişler. Moda tabirle “Yı-ka-ca-ğız” demiş. Bana gelip sordular, “Yı-ka-maz-lar” dedim, onların diliyle. Hatta bunu kanıtlamak için bir de kule dikeceğimi söyledim. “Bir kule yapacağım ve kol gibi girer Vali Bey’e” dedim. Bunu apaçık söyledim; ama yazmadılar.

Yedi haftada Hodri Meydan Kulesi’ni yaptım. 2010’un Cumhuriyet Bayramı’na denk getirmeye çalıştım; ama Ankara’da sevdiğim ve üst düzey diyalog içinde olduğum bir bakan, “O kadar üstlerine varma. Cumhuriyet Bayramı’nda açma bu kuleyi” dedi. Bakanın isteğiyle alttan aldım ve 6 Kasım’da büyük bir törenle açtım.

Hodri Meydan Kulesi’yle kendi cumhuriyetimi ilan ettim

Bu kulenin metaforik anlamı nedir?

“Zalimin aczini görmek ve göstermek için inşa edildi” diye yazdım. Kulelerin görmek ve göstermek gibi çift işlevi vardır. Kule bir tarassut (gözlem) yeridir, çıkar ve etrafa bakarsın. Bu yönüyle bütün vadiyi görür ve güzel bir kuledir. İkincisi, kendini gösterme aracıdır. “Ben varım ve buradayım. Sıkıyorsa gel” anlamındadır.

Hodri Meydan Kulesi, Sevan Nişanyan’ın kendi cumhuriyetini ilan edişi anlamına mı geliyor?

Evet, bir bakıma öyledir; ama herkesin bunu yapması lazım. Herkes kendi imkânları ve şartları çerçevesinde Hodri Meydan Kulesi'ni dikmeli! Yani "Hodri meydan!" diyebilmeli! Türkiye'de de eksik olan şey, Hodri Meydan kuleleridir. Herkes manevi bir kule dikebilmeli! "Burası benim sınıрым. Buradan öteye geçemezsin. Burada dur" demeli. Bunu yaptığın zaman Türkiye medeni bir ülke olur. Kule, bir kişilik simgesidir.

"Hodri Meydan' dersin devlet senden korkar

Siz, "Hodri meydan" deyip kuleyi inşa edince devletin buna cevabı ne oldu?

Korktu. Sen "Hodri meydan" deyince devlet korkar! Arkadan dolaşıp pusu kurar. İşte şimdi girdiğim hapis de Hodri Meydan Kulesi'ne verilen bir cevaptır.

Kulenin ardından neler yaşandı?

Yıkım kararlarını uygulama safhası geldi. İzmir tarihinde benzerine az rastlanan askeri bir operasyon planladılar, Şubat 2011'de. Bizim buradaki bütün binalarımızı yıkmaya karar verdiler. "Bunun kan dökülmeden yapılabileceğini sanıyorsanız çok yanılırsınız. Ben ölürüm, ama bir sürü insan da benimle gider" dedim.

İnsanlara cenaze davetiyemi gönderdim

Ardından da direnişi güçlendirmeye karar verip insanlara Şirince'ye gelmeleri çağrısında bulundunuz...

Sağ olsunlar, bir sürü insan geldi. Hatta perşembe günüydü, cumartesi günü kendi cenazeme dair bir davetiye de gönderdim. Son dakikada, anladığım kadarıyla Başbakan

Erdoğan'dan gelen bir talimatla yıkım durduruldu. Sanıyorum ki böyle bir çatışmanın kimsenin işine gelmeyeceğini anlamıştı.

Bunun sonrasında, kaya mezarın açılışını yaptınız ve o bölgeyi devlet, sit alanı ilan ediverdi.

Kaya mezarla nasıl başa çıkacaklarını bilemediler. Bardağı taşıran son damlaydı. İki bin sene yapan olmamış. Kaçak inşaat diye mühürlüyorlar; ama inşaat yok ortada. Kayayı oyuyorum sonuçta.

Ama devlete bilmediği cüzü soruyorsunuz...

Aynen öyle. Ama herkes görüyor ki önümüzdeki bin yıl boyunca bu köyün en önemli simgesi olacak. İnsanların nefesini kesen bir yer. Ama adam üstüne de Ermenice bir yazıt yazmış.

Ne yazdınız?

“Ne Mutlu Türküm Diyene, yazıyor” diye bir rivayet çıkardım; ama aslen “Sevan yaptı, şu tarihte” yazıyor. Anıtın başka nasıl bir yazıtı olur ki? Ama kimseye de böyle olduğunu söylemedim. “Ermenice öğrenin, siz çözün” dedim.

Dava dosyalarını Yargıtay'da koz olarak beklettiler

Kaya mezardan sonra Matematik Köyü'nde inşa ettiğiniz evin iki odasıyla, hamamın mühürlenmesi ve iki yıl ile bir yıl sekiz aylık hapis cezaları geliyor.

2009'dan 2012'ye kadar olan dönemde çok fazla dava açıldı. Sayısını unuttum. Başta bir, iki duruşmaya gittim. Sanırım 2011 gibi tüm avukatlarıma yol verip, hâkime de mahkemeyi tanımadığımı bildirdim. Öncesindeki davalarda da hep “Bu davalar kabak tadı verdi. Başka

da bir şey söylemeyeceğim. Zulümden kaçınınız” diyordum. Cezalar art arda gelmeye başladı. Yargıtay’a gitti bunlar.

Şu anda dava sayımı bilmiyorum. Yirminin üstündedir. Dosya da tutmuyorum. Mahkemeden gelen her türlü tebliği bakmadan çöpe atıyorum. Davalar Yargıtay’a gidince çok uzun süre bekledi. Gayriresmî olarak bana söylenen “Bunlardan bir şey çıkmaz Sevan Bey. Devlet bunları koz olarak kullanacak” ifadesidir. Beklediler. Ne zaman ki Allah-Muhammed davası çıktı; o zaman cezayı çaktılar.

Şu anda hapis yatmanıza konu olan iki ceza mı var?

Hadise şu: Biz o esnada Matematik Köyü’nde büyük büyük inşaatlar yapıyoruz. Orası da tamamen kaçak ve yasak. Yandaki inşaatın devamı olarak kendime bir ev yapıyorum. Matematik Köyü’ne artık dokunamadıkları için gelip benim evimi mühürlediler. Baktılar inşaata devam ediyorum, yine mühürlediler. Normal olarak, mühür bozmanın üst ceza sınırı altı ay hapistir. Bu da iyi halden vs. beş aya iner; ama yatarı yoktur.

Bana cezayı en üst sınırdan verdiler. Hâkim, “Pişman mısınız?” dedi. Sağıma soluma bakıp “Bana mı soruyorsunuz?” dedim. İki kere, iki yıl hapis cezası verdiler, mühür bozma yüzünden. Şu anda koğuş arkadaşım, emekli bir hâkim. “Hayatımda mühür bozmadan hapse giren bir kişi duydum, o da bir-iki ay kaldı. Mühür bozmadan dört yıl alan hiç duymadım” dedi.

Burada Türkiye Cumhuriyeti devleti otoritesine yönelik bir saldırı var! Bir savunma refleksi göstermeleri doğaldır. “Allah’a, Peygamber’e laf etti” diyerek bir Ermeni’yi hapis yatırmak sıkıntı doğuracağı için buradan yatırıyorlar. Boynumuz kıldan ince deyip hapse girdik. Ama cezayı artırdıkça artırdılar.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği yasadın yatan tek kiřiyim

Nasıl?

Toplam altı tane mühür bozma cezası oldu. 2863 Sayılı Yasa'dan yani sit alanında izinsiz inşaat yarasından -ki bu yasanın cezalandırıcı maddesini, Anayasa Mahkemesi 2012 yılında iptal etti- hapis yatan tek kişiyim Türkiye'de. Anayasa Mahkemesi iptal ettiği halde o kararı yok hükmünde sayıp bunu spesifik olarak Nişanyan bağlamında uygulamaya koydular. řu anda sanırım dört tane, sit alanında izinsiz inşaat cezam var.

Topladığınızda ne kadar süre yapıyor?

Topladığımızda, kesinleşmiş ve tebliğ edilmiş cezalarla on bir buçuk yıl ediyor. Eli kulağında beş buçuk yıllık ceza daha var.

Sekiz buçuk yıl daha yatacağım

Yani on yedi yıl hapis cezası alacaksınız. Bunun karşılığında ne kadar yatmak zorundasınız?

On buçuk yıl. Bunun neredeyse iki yılı tamamlandı. Geriye sekiz buçuk yıl kalıyor.

Bu kadar süre yatmayı göze alabilir misiniz?

Benim ne kadar deli olduğumu bilmiyorlar!

Bunu neye binaen söylüyorsunuz?

İşte öyle! Yatıp kalkıp kaçayım diye dua ediyorlar. Biraz merak etsinler bakalım.

Üç ayda bir haftalık izin hakkım var

Şu anda sizinle konuşmamıza olanak sağlayan bir haftalık serbestlik hali nasıl ortaya çıktı?

24 Ağustos'ta, seçimlerin yenilenmesine ilişkin yayınlanan Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında, Ceza İnfaz Kurumları Yönetmeliği değişti. Eski hükümetin son günü, akşam saat 5'te oluyor bu. Kimse de gerekçesini açıklayamıyor. O gün yapılan değişiklikle, hayli geniş bir kesime, kapalı cezaevinden açık cezaevine nakil imkânı doğdu. On bin kişi yararlandı bu olanaktan. Ben de onlardan birisiyim. Birkaç gün içinde sanırım açık cezaevine geçeceğim. Fakat şu anda açık cezaevi haklarından yararlanıyorum. Dolayısıyla üç ayda bir hafta izin hakkım var. Epey de iyi geldi. Her şeye rağmen devlet, keyfimi bozamaz!

Bizi hep parlak bir gelecek bekliyor

Sizin şu son on yıllık kişisel hikâyeniz, Türkiye'nin hikâyesinin bir izdüşümü sanki. Devletin size dönük bakış açısının 2009-2010 yılları arasında değiştiğini söylüyorsunuz. AK Parti iktidarındaki kırılma ve geriye gidiş, partinin devletleşmeye yöneliminin başlaması da aynı zamana tekabül ediyor.

Doğrudur. Türkiye kötü bir süreç yaşıyor. On yıl süren bir umut ve değişim döneminin sonunda döne dolaşa yine aynı boka baktık. 1999'dan 2009'a kadar, Türkiye'de iyi şeylerin olacağı duygusu bende vardı. Bunu her ortamda da savundum. Safmışız! İngiltere Başbakanı Lord Salisbury'nin, 1880'lerde, Türkiye hakkında muhteşem bir lafı vardır: "Türkiye çok parlak bir geleceği olan ülkedir. Ve hep öyle kalacaktır!"

LDP'den milletvekili adayım

Sosyal medyada HDP'den milletvekili adayı olmanız yönünde önemli bir kampanya başlatıldı.

Böyle bir teklif aldınız mı ya da bekliyor musunuz?

Son yıllarda HDP'nin Türkiye için önemli bir ümit olduğunu savundum. Eleştirdiğim yönleri olmakla birlikte, kadro olarak savunulması gereken bir hareket olduğunu düşünüyorum. Fakat bana milletvekilliği adaylığı Liberal Demokrat Parti'den (LDP) geldi ve hemen kabul ettim. Çünkü LDP, öteden beri sevdiğim ve savunduğum bir partidir. Bu da bir felsefi duruş meselesidir. En temel meselenin özgürlük olduğunu savunan tek siyasi harekettir. Ne yazık ki Türkiye'de hak ettiği ilgiyi göremedi. İkincisi, partinin kurucusu olan Besim Tibuk'u öteden beri tanırım ve takdir ederim.

Kendi politik kariyerinize dair bir öngörünüz var mı?

Benden politikacı olmaz. Gerçekçi olmak lazım. Dolayısıyla fazla bir siyasi beklentim yok.

Kaynak: noktadergisi.com.tr